

INFORME SOBRE L'ACCÉS DE LES DONES A LA VIDA POLÍTICA (1)

Les dones a les candidatures de les eleccions
municipals 2015.

Baix Llobregat, juliol 2015

Amb la col·laboració de:

ÍNDEX

1. Introducció	3
2. Principals dades	4
3. Hipòtesis de treball	5
4. L'accés de les dones a la vida política	6
4.1 Composició de les llistes electorals	6
Proporció d'homes i dones en les candidatures	
Rànquing de municipis segons percentatges de dones	
Proporció d'homes i dones en les candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons grandària del municipi.	
Proporció d'homes i dones en les candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons formacions polítiques	
4.2 Caps de llista	8
Proporció d'homes i dones caps de llista en les candidatures electorals del Baix Llobregat	
Proporció d'homes i dones caps de llista a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons grandària del municipi.	
Rànquing de municipis segons dones caps de llista	
Proporció d'homes i dones en les candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons formacions polítiques.	
4.3 Rotacions i repeticions en els caps de llista	11
Rotacions i repeticions en els caps de llista de les candidatures a les eleccions locals.	
Repetició dels caps de llista segons candidatures.	
Rotació dels caps de llista segons candidatures.	
4.4 Llistes cremallera	13
Evolució de les llistes cremallera en les eleccions locals Baix Llobregat.	
Llistes cremallera totals i parcials segons formacions polítiques i municipis.	
4.5 La representació de les dones en els llocs segurs	14
Composició dels cinc primers llocs de les llistes electorals dels partits amb representació comarcal. Baix Llobregat, 2011 i 2015.	
Percentatge de dones a cada lloc de la llista. Mitjana de totes les candidatures i tots els municipis. Baix Llobregat 2015.	
Distribució de llistes electorals segons la formació política i la seva composició a les cinc primeres posicions de la llista.	
Percentatge de dones segons la posició que ocupen a les llistes electorals dels seus partits, Baix Llobregat, 2015	
4.6 La representació de les dones segons si és home o dona qui encapçala la llista	17
Percentatge de dones en les candidatures segons sexe del cap de llista.	
Percentatge de llistes amb 3 dones i 2 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2015.	
Percentatge de llistes amb 2 dones i 3 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2015.	
5. Contrastació d'hipòtesis	19
6. Metodologia	20
7. Glossari de termes	22
8. Recomanacions bibliogràfiques	23

1. Introducció

De la representació descriptiva a la representació substantiva

Aconseguir la igualtat efectiva entre homes i dones és un principi jurídic reconegut en la nostra normativa. La LO 3/2007 per a la igualtat efectiva entre homes i dones fa incorporar a la LOREG (Llei orgànica que regula el règim electoral general) una sèrie d'articles i disposicions per tal de garantir una mínima representació descriptiva¹ de les dones en les eleccions. Amb aquesta finalitat, la llei estableix que les llistes han d'estar formades per un mínim d'un 40% de persones d'un mateix sexe, de manera que aquest criteri s'ha de complir en cada tram de cinc persones, o el que és el mateix, que com a mínim dues persones en cada tram de cinc han de ser homes o dones.

El rerefons de la representació descriptiva en les eleccions és aconseguir una major massa crítica de dones en la vida política i així empènyer cap a l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones. Un major nombre de dones en llocs de representació política reforça tant el seu paper entre l'electorat com per a defensar els seus interessos: incrementant altaveus, afavorint i empenyent polítiques afavoridores de la igualtat... (o altrament dit, caminar de la representació descriptiva a la representació substantiva).

L'Observatori Comarcal i el Consell de les Dones reediten l'informe d'accés de les dones a la vida política amb les dades de les darreres eleccions locals. Es publica la primera part de l'informe corresponent a les eleccions de 2015: la participació de les dones en les candidatures de les eleccions locals. Aquesta primera part analitza la composició de les llistes electorals amb perspectiva de gènere centrant l'anàlisi en 8 hipòtesis de treball centrades en la composició total de les llistes electorals; l'encapçalament de les candidatures; composició de les candidatures segons formacions polítiques o grandària dels municipis. Aquest informe continua l'anàlisi realitzat en els informes d'accés de les dones a la participació política corresponents a les eleccions locals de 2007 i 2011.

---

¹ Es parla de representació descriptiva quan els representants (les candidatures) s'assemblen als representats (l'electorat). En aquest cas, el marc normatiu, persegueix, en un primer, terme assolir aquesta representació descriptiva.

2. Principals dades

El **46%** de les persones que es presenten en candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat són dones.

El **25,6%** de les candidatures a les eleccions locals de 2015 **estaven encapçalades per dones**, aquest percentatge és superior a l'observat en el 2007 però inferior al 2011.

Les llistes cremallera

Des de 2007, **el pes de les dones en les candidatures ha anat augmentat** de manera progressiva, tot i amb això, encara no s'assoleixen percentatges equilibrats de representació.

Mentre en el 37% dels homes que encapçalen les llistes en aquestes eleccions ja ho van fer en les de 2011, el percentatge de dones que repeteixen com a caps de llista és del 13,2% del total de les candidatures. Tan en homes com en dones ha augmentat el percentatge de rotació.

Tot i que discretament, són presents en aquestes eleccions locals. Les llistes cremallera totals no superen el 6% del total de candidatures presentades, les parcials suposen el 12%. Respecte a les anteriors eleccions, aquest tipus de llista ha augmentat.

Les dones a llocs segurs?

El **83%** de les candidatures es componen per 2 dones i 3 homes en el primer tram.

S'observa, majoritàriament un compliment estricte de la llei, la presència de les dones és major en els darrers llocs de cada tram de cinc que en els primers.

Quan les dones encapçalen les candidatures.

A nivell general, el percentatge de dones és superior, tot i amb això, s'ha anat disminuint les diferències segons qui encapçala la llista. 3 dones i 2 homes en el primer tram és més present en les candidatures encapçalades per dones que per homes.

3. Hipòtesis de treball

Per tal d'ordenar i estructurar la informació obtinguda de l'estudi de les candidatures a les eleccions locals al Baix Llobregat s'ha considerat 8 àmbits d'anàlisi i les subsegüents hipòtesis de treball.

1. **Composició llistes electorals**
  - La llei afavoreix la presència de les dones en les llistes electorals
  - En els primers llocs predominaran els homes
2. **Caps de llista**
  - Hi hauran més candidats que candidates alcaldables
  - La presència de dones en les llistes electorals augmenta quan una dona encapçala la llista. En canvi, quan és un home qui l'encapçala la presència de dones es veu reduïda.
3. **Repetició/rotació en les llistes**
  - Per les xarxes informals, per la tradició, per la inèrcia de la cultura paternalista...els homes repetiran més en les llistes que les dones.
  - Els caps de llista homes repetiran més que els caps de llista dones.
  - En cas de rotació, hi haurà un major percentatge de rotació home-home; dona-home que home-dona o dona-dona.
4. **Llistes cremallera**
  - La presència de les llistes cremallera hauria de ser cada cop més present en la política municipal.

Les llistes segons formacions polítiques

5. Llistes i partits de tradició socialdemòcrata o progressista
  - S'espera que la presència de les dones en aquestes llistes sigui major
  - També són els partits que es van acollir a les quotes voluntàries
6. Llistes i partits de tradició conservadora
  - S'espera que la presència de les dones en aquestes llistes sigui menor
7. Llistes i partits en noves formacions polítiques
  - S'espera que la presència de les dones en aquestes llistes sigui major

Les llistes segons grandària dels municipis (<20.000 habitants i >20.000 habitants)

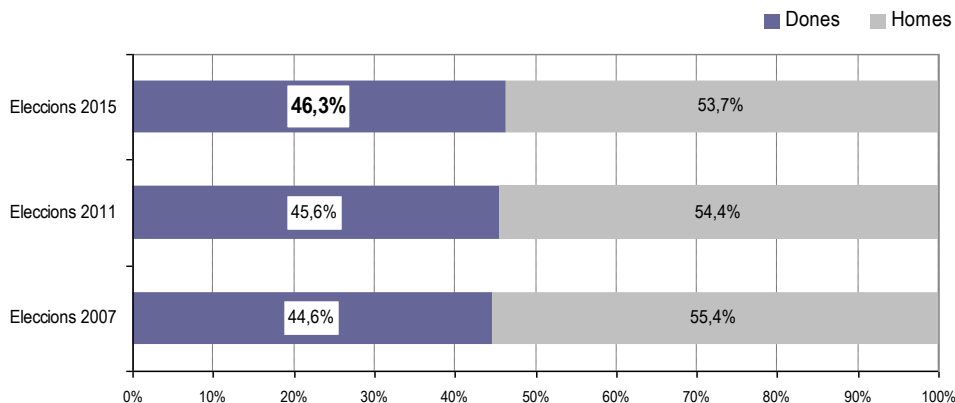
8. La grandària del municipi influeix, d'una banda, en la presència de dones en les llistes electorals, és a dir, es preveu que en els municipis grans hi haurà un major nombre de dones a les llistes. D'altra banda, la mida del municipi influeix en el nombre de caps de llista que cada formació política presenta als municipis, de manera que es preveu un menor nombre de llistes encapçalades per dones en els municipis grans.

4. L'accés de les dones a la vida política

4.1 Composició de les llistes electorals

El 46% de les persones que es presenten en candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat són dones. Des de 2007, el pes de les dones en les candidatures ha anat augmentat de manera progressiva, tot i amb això encara no s'assoleixen percentatges equilibrats de representació.

Proporció d'homes i dones en les candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Tots els municipis de la comarca superen el 40% de les dones a les llistes de les diferents candidatures tal i com exigeix la LOREG a partir de 2007. Tot i amb això, només Sant Just Desvern arriba al 50% de dones en el conjunt de candidatures. Castelldefels, Sant Boi de Llobregat i Abrera són els municipis amb menor presència de dones en les candidatures (no superen el 44% del total). Respecte les anteriors eleccions municipals, la Palma de Cervelló, Sant Vicenç dels Horts i Sant Esteve Sesrovires són els municipis on més ha disminuït la presència de les dones en les llistes electorals. Castellví de Rosanes, Sant Just Desvern, Sant Feliu de Llobregat i Torrelles de Llobregat, en canvi, han registrat el major increment de dones en el total de candidatures.

Englobant els municipis segons grandària, s'observa una major presència de dones en els municipis petits (menors de 20.000 habitants). Respecte a les anteriors eleccions, s'observa un creixement de la presència de dones tant en els municipis petits com en els de major grandària. Tot i amb això, després del gran increment observat entre les eleccions de 2007 i 2011 (en més de 3 punts percentuals en els municipis petits), l'increment del 2015 no supera el punt percentual i no arriba al 50%.

Analitzant la presència de les dones a les candidatures de les eleccions locals segons les diferents formacions polítiques concurrents, s'observa una diferència de més de 7 punts percentuals entre la formació política amb major representació de dones (PSC-CP amb el 50,1% de dones) i menor (Ciutadans amb el 42,8% de dones). Les formacions polítiques amb major representació de dones en les llistes electorals són el PSC, ICV-EUiA i les etiquetades com noves formacions (guanyem, podem...). Les formacions amb menor representació de dones a més de Ciutadans, són candidatures minoritàries (candidatures de formacions no municipalistes que no tenen representació al consell comarcal i no són noves formacions) amb el 44,3% de dones i la CUP amb el 44,9%. Respecte les anteriors eleccions, les formacions polítiques que més han augmentat en presència de dones són, PSC (1,6pp), ICV-EUiA (1,2pp) i CiU (1 punt percentual més),

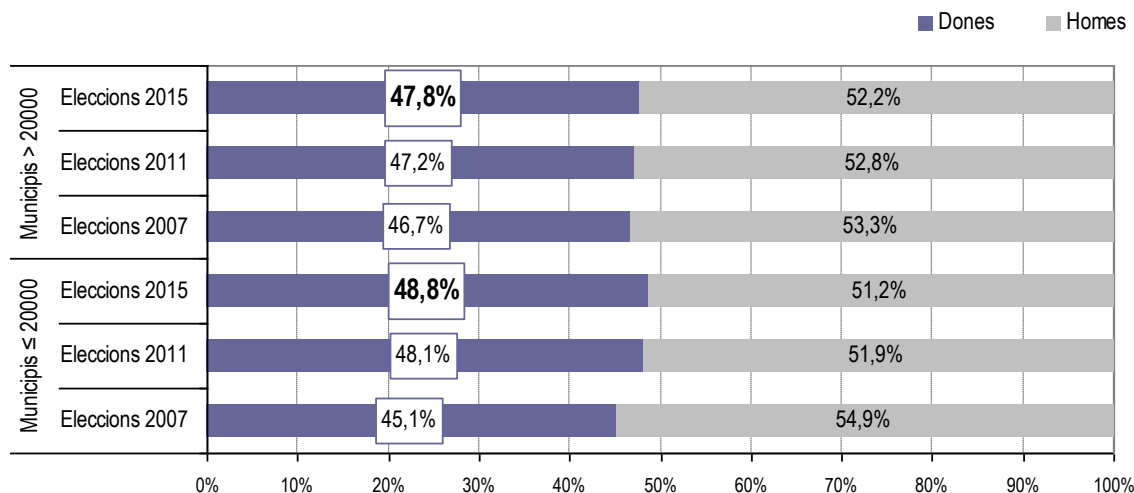
Ciudadans i la CUP són les úniques formacions on la presència de dones ha disminuït (-3 i -0,6 punts percentuals respectivament).

Rànquing de municipis segons percentatge de dones a les llistes electorals de les eleccions locals 2015.

	Eleccions 2011		Eleccions 2015		Variació 2011-2015	
	Dones	% dones a les llistes electorals	Dones	% dones a les llistes electorals	Absoluta	En el % de dones a les llistes electorals
Sant Just Desvern	60	44,1	60	50,4	0	↑ 6,3
Torrelles de Llobregat	48	46,2	32	49,2	-16	↑ 3,1
Sant Feliu de Llobregat	67	45,6	82	48,8	15	↑ 3,2
Santa Coloma de Cervelló	37	47,4	44	48,4	7	↑ 0,9
Castellví de Rosanes	16	35,6	26	48,1	10	↑ 12,6
Esplugues de Llobregat	91	48,1	91	48,1	0	→ 0,0
Cervelló	36	46,2	50	48,1	14	↑ 1,9
Esparreguera	83	43,9	100	47,6	17	↑ 3,7
Martorell	70	47,6	80	47,6	10	→ 0,0
Begues	50	48,1	37	47,4	-13	↓ -0,6
Prat de Llobregat, el	80	45,7	118	47,2	38	↑ 1,5
Sant Joan Despí	78	46,4	89	47,1	11	↑ 0,7
Corbera de Llobregat	69	45,1	64	47,1	-5	↑ 2,0
Collbató	40	45,5	31	47,0	-9	↑ 1,5
Vallirana	47	46,1	63	46,3	16	↑ 0,2
Sant Esteve Sesrovires	38	48,7	42	46,2	4	↓ -2,6
Gavà	84	44,4	116	46,0	32	↑ 1,6
Olesa de Montserrat	78	46,4	77	45,8	-1	↓ -0,6
Molins de Rei	65	44,2	86	45,5	21	↑ 1,3
Palma de Cervelló, la	21	47,7	25	45,5	4	↓ -2,3
Papiol, el	41	46,6	25	45,5	-16	↓ -1,1
Sant Climent de Llobregat	30	45,5	30	45,5	0	→ 0,0
Pallejà	54	45,4	54	45,4	0	→ 0,0
Cornellà de Llobregat	114	45,6	102	45,3	-12	↓ -0,3
Sant Vicenç dels Horts	79	47,0	76	45,2	-3	↓ -1,8
Viladecans	105	46,7	113	45,2	8	↓ -1,5
Sant Andreu de la Barca	86	45,5	93	44,3	7	↓ -1,2
Abrera	67	43,8	60	44,1	-7	↑ 0,3
Castelldefels	124	45,1	99	44,0	-25	↓ -1,1
Sant Boi de Llobregat	107	42,8	110	44,0	3	↑ 1,2
Total	1.965	45,6	2.075	46,3	110	↑ 0,7

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (26/04/2011 i 28/04/2015)

Proporció d'homes i dones en les candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons grandària del municipi.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Proporció d'homes i dones en les candidatures a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons formacions polítiques.

Baix Llobregat	Números absoluts				Percentatges			
	Eleccions 2011		Eleccions 2015		Eleccions 2011		Eleccions 2015	
	Homes	Dones	Homes	Dones	% homes	% dones	% homes	% dones
Partit dels Socialistes de Catalunya - (PSC-CP)	277	261	263	264	51,5%	48,5%	49,9%	50,1%
Iniciativa per Catalunya Verds, Esquerra Unida i Alternativa (ICV-EUiA-EP)	285	253	223	208	53,0%	47,0%	51,7%	48,3%
NOVES FORMACIONS (podem, guanyem...)			233	208			52,8%	47,2%
Partit Popular (PPC)	289	249	287	251	53,7%	46,3%	53,3%	46,7%
Formacions municipalistes	196	167	255	223	54,0%	46,0%	53,3%	46,7%
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC-AM)	275	226	288	240	54,9%	45,1%	54,5%	45,5%
Convergència i Unió (CiU)	301	237	295	242	55,9%	44,1%	54,9%	45,1%
Candidatura d'Unitat Popular (CUP)	54	45	81	66	54,5%	45,5%	55,1%	44,9%
Resta de formacions que es presenten	525	404	268	213	56,5%	43,5%	55,7%	44,3%
Ciutadans, Partit de la Ciutadania (C's)	145	123	214	160	54,1%	45,9%	57,2%	42,8%
Total partits presentats al Baix Llobregat	2.347	1.965	2.407	2.075	54,4%	45,6%	53,7%	46,3%

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (26/04/2011 i 28/04/2015).

4.2 Caps de llista

Més enllà de la composició de les llistes electorals i del percentatge de dones que les componen, resulta interessant analitzar qui encapçala les diferents llistes electorals.

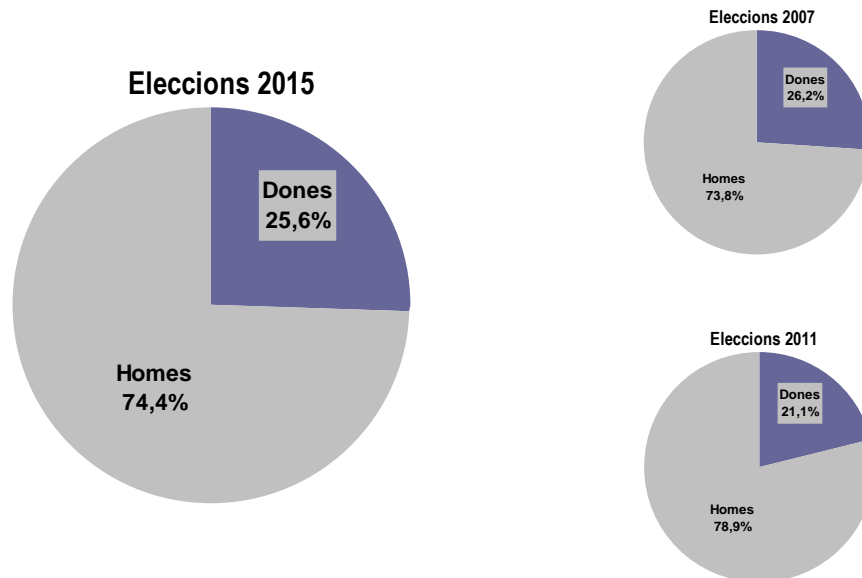
El cap de llista d'una candidatura sol ser l'altaveu principal de la mateixa. La proporció de dones caps de llista a la comarca és un element visible de l'anomenada representació descriptiva.

Si la dona és cap de llista, s'espera una major representació femenina en les llistes que si és home. Alhora s'espera un efecte contagi si existeix una candidatura amb cap de llista dona.

El 25,6% de les candidatures a les eleccions locals de 2015 estaven encapçalades per dones, aquest percentatge és superior a l'observat en el 2007 (21%) però menor al de les anteriors eleccions (26,2%). Tot i amb això, el nombre absolut de dones cap de llista ha augmentat respecte les eleccions de 2011 (de 49 a 61 dones caps de llista).

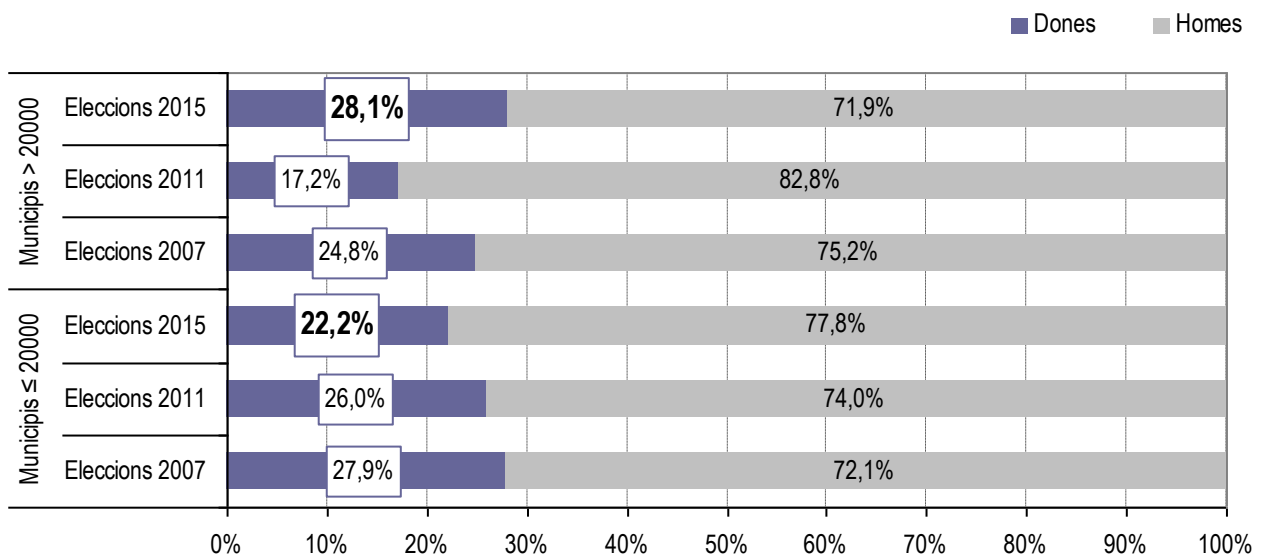
Proporció d'homes i dones caps de llista en les candidatures electorals del Baix Llobregat

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Si s'agrupa els municipis segons grandària, s'observa una major presència de dones caps de llista als municipis grans (28%) que als petits (22%). Alhora si es compara amb les anteriors eleccions, l'augment de dones alcaldables és destacable (de suposar el 17% del total de llistes en el 2007 a ser el 28%). En els municipis petits, en canvi, s'observa la tendència oposada, una disminució constant de la presència de dones, sent aquestes eleccions les que presenten el menor percentatge de dones caps de llista.

Proporció d'homes i dones caps de llista a les eleccions locals del Baix Llobregat, segons grandària del municipi.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Olesa de Montserrat, Begues i Castellví de Rosanes són els municipis que presenten més del 50% de les candidatures encapçalades per dones. Sant Climent de Llobregat, El Papiol, la Palma de Cervelló són els municipis de la comarca que no tenen cap dona cap de llista.

Olesa, Sant Boi de Llobregat i Castellví són els municipis que més han crescut en llistes encapçalades per dones. Sant Climent de Llobregat, Abrera i la Palma de Cervelló, en canvi, són els que disminueixen més en llistes encapçalades per dones.

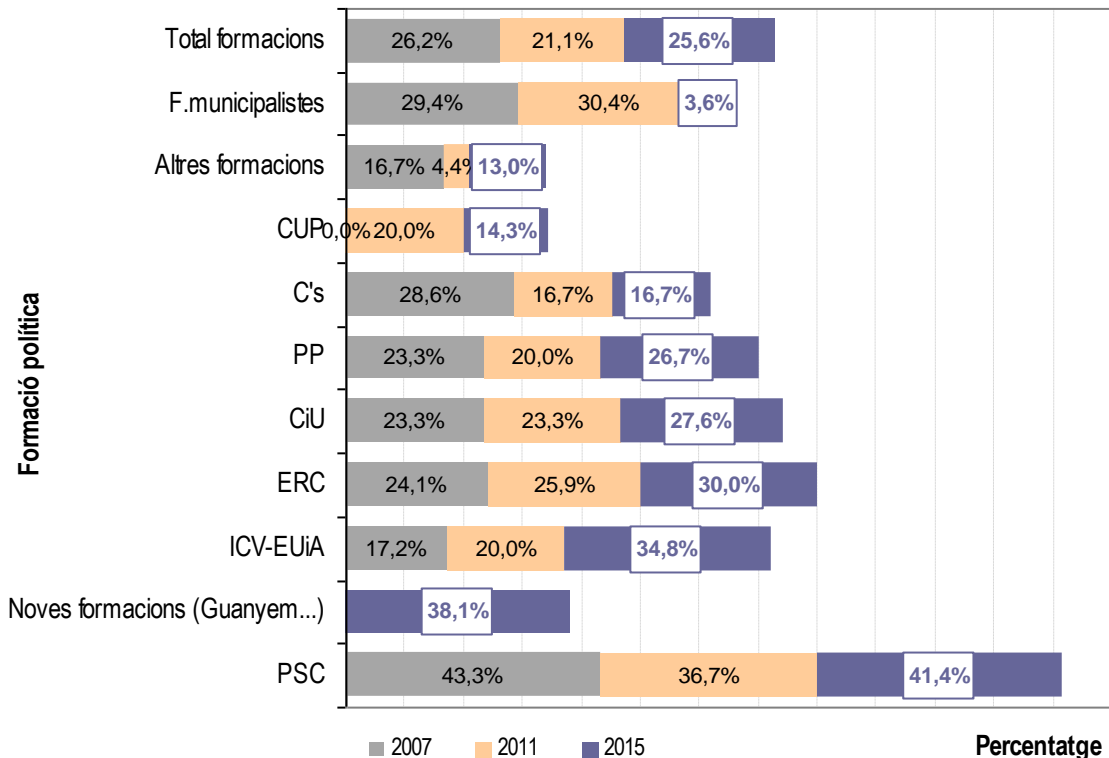
Rànquing de municipis segons percentatge de dones caps de llista de les eleccions locals 2015.

	Eleccions 2011		Eleccions 2015		Variació 2011-2015	
	Dones	% dones com a caps de llista	Dones	% dones com a caps de llista	Absoluta	En el % de dones com a caps de llista
Olesa de Montserrat	2	25,0	5	62,5	3	↑ 37,5
Begues	3	37,5	3	50,0	0	↑ 12,5
Castellví de Rosanes	1	20,0	3	50,0	2	↑ 30,0
Esplugues de Llobregat	3	33,3	4	44,4	1	↑ 11,1
Sant Boi de Llobregat	1	10,0	4	40,0	3	↑ 30,0
Cervelló	2	33,3	3	37,5	1	↑ 4,2
Sant Feliu de Llobregat	2	28,6	3	37,5	1	↑ 8,9
Sant Vicenç dels Horts	4	50,0	3	37,5	-1	↓ -12,5
Collbató	2	25,0	2	33,3	0	↑ 8,3
Gavà	1	11,1	4	33,3	3	↑ 22,2
Prat de Llobregat, el	1	14,3	3	30,0	2	↑ 15,7
Sant Andreu de la Barca	1	11,1	3	30,0	2	↑ 18,9
Pallejà	2	28,6	2	28,6	0	→ 0,0
Corbera de Llobregat	2	22,2	2	25,0	0	↑ 2,8
Vallirana	2	33,3	2	25,0	0	↓ -8,3
Castelldefels	1	9,1	2	22,2	1	↑ 13,1
Molins de Rei	0	0,0	2	22,2	2	↑ 22,2
Torrelles de Llobregat	2	25,0	2	20,0	0	↓ -5,0
Viladecans	1	11,1	1	20,0	0	↑ 8,9
Sant Esteve Sesrovires	1	16,7	1	14,3	0	↓ -2,4
Sant Just Desvern	0	0,0	1	14,3	1	↑ 14,3
Santa Coloma de Cervelló	2	33,3	1	14,3	-1	↓ -19,0
Abrera	4	44,4	1	12,5	-3	↓ -31,9
Martorell	1	14,3	1	12,5	0	↓ -1,8
Cornellà de Llobregat	2	20,0	1	11,1	-1	↓ -8,9
Sant Joan Despí	1	12,5	1	11,1	0	↓ -1,4
Esparreguera	1	11,1	1	10,0	0	↓ -1,1
Palma de Cervelló, la	1	25,0	0	0,0	-1	↓ -25,0
Papiol, el	1	12,5	0	0,0	-1	↓ -12,5
Sant Climent de Llobregat	2	33,3	0	0,0	-2	↓ -33,3
Total	49	21,1	61	25,6	12	↑ 4,5

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (26/04/2011 i 28/04/2015)

Cap formació política té el mateix nombre d'homes i dones caps de llista a la comarca i només una supera el 40% del total. PSC és la formació política del Baix Llobregat amb major presència de dones caps de llista (41,4% del total de les candidatures). Les noves formacions (amb un 38%) i ICV-EUiA (35%) són les altres formacions amb major presència de dones caps de llista. Les formacions municipalistes, altres formacions i la CUP són les formacions amb menys dones que encapçalen llistes (4% , 13% i 14% respectivament). Totes les formacions polítiques, a excepció de les formacions municipalistes, altres formacions i la CUP, han incrementat el percentatge de llistes encapçalades per dones.

Percentatge de llistes electorals encapçalades per dones segons formació política. Baix Llobregat.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

4.3 Rotacions i repeticions en els caps de llista

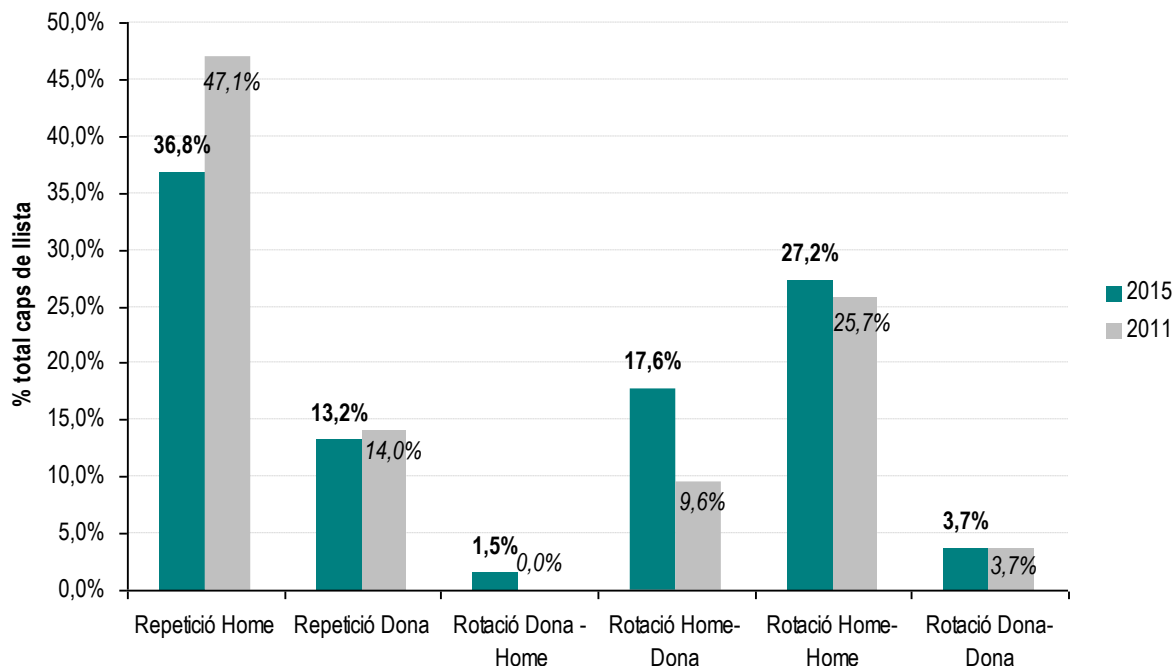
Un altre element a considerar en l'accés i representació de les dones en les eleccions locals és la rotació i repetició dels caps de llista. Es considera que un representant amb major permanència tindrà una major visibilització i incidència polítiques. La permanència masculina és superior a la femenina, tal i com remarca Rocío Martínez Sampere "las mujeres caducamos como los yogures, estamos un mandato pero luego ya nos vamos"².

Com es pot observar, mentre el 37% dels homes que encapçalen les llistes en aquestes eleccions ja ho van fer en el 2011, el percentatge de dones que repeteixen com a caps de llista és del 13,2%. Tant en homes com en dones ha disminuït el percentatge de persones que repeteixen com alcaldables. Pel que fa a les rotacions en els caps de llista, el 27% del total de caps de llista eren homes (rotació home-home), el 18%, en canvi eren dones provinents d'una rotació home-dona. Respecte les anteriors eleccions, es manté la rotació dona-dona, augmenten la dona-home i disminueixen les rotacions home-dona i home-home.

Per formacions polítiques, Ciutadans, CiU i PP presenten una major rotació home-home. PSC, ICV-EUiA i ERC tenen una major rotació home-dona en els caps de llista de les seves candidatures.

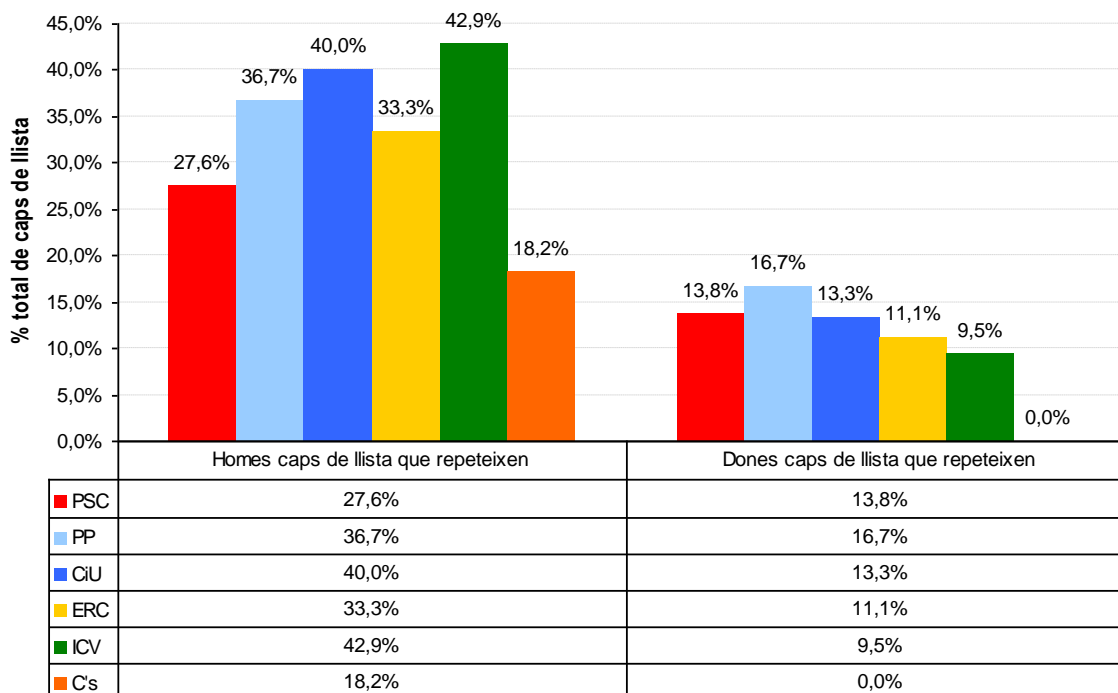

Rotacions i repeticions en els caps de llista de les candidatures a les eleccions locals.

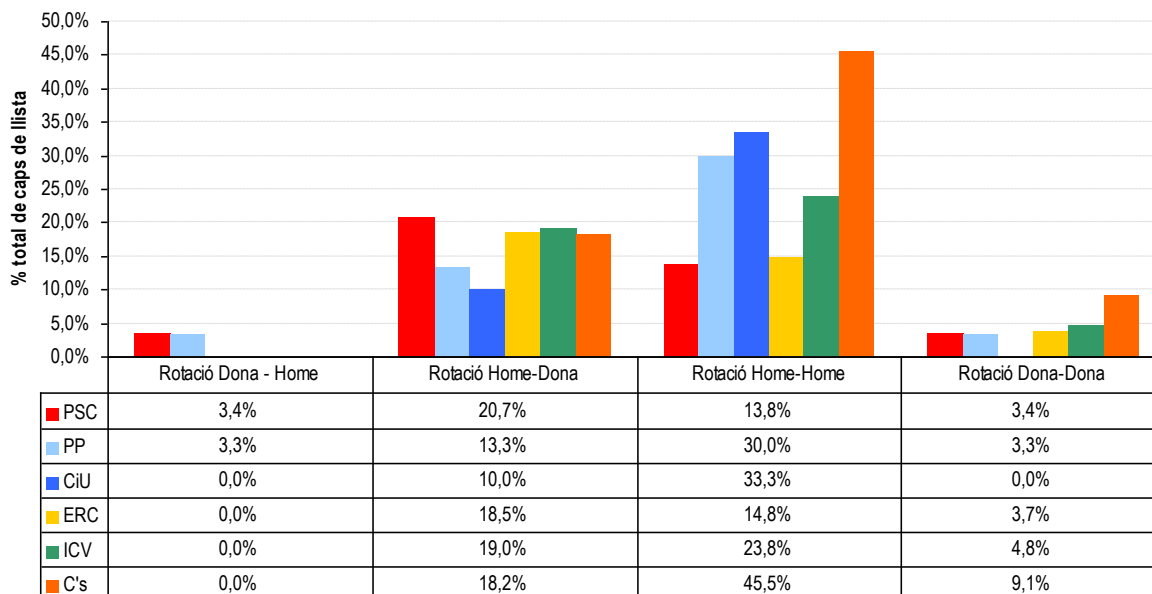
Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Repetició dels caps de llista segons candidatures. Eleccions locals. Baix Llobregat 2015.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (i 28/04/2015)

Rotació dels caps de llista segons candidatures. Eleccions locals. Baix Llobregat 2015.

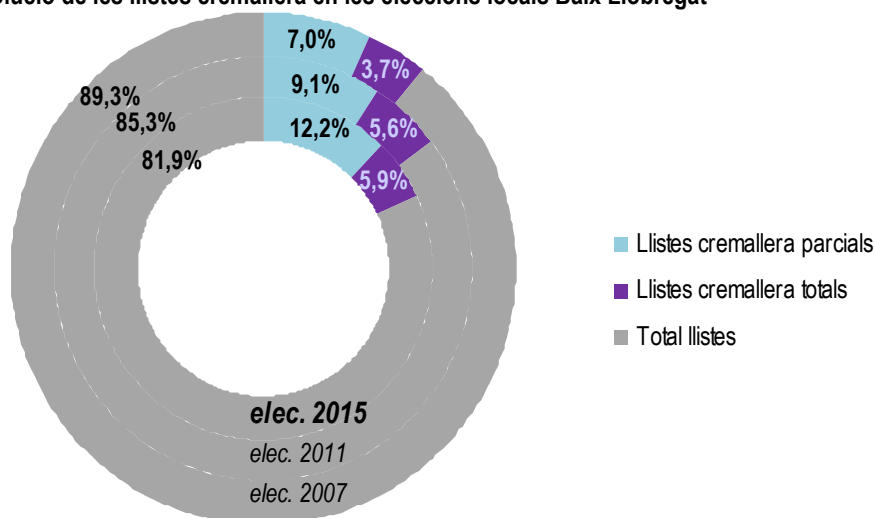
Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (i28/04/2015)

4.4 Llistes cremallera

Una possibilitat per a reduir la masculinització de les llistes electorals són les llistes cremallera on homes i dones es succeeixen alternativament. A major nombre de llistes cremalleres, major presència de dones hi haurà en els futurs consistoris. A la vegada, s'espera un efecte contagi en les llistes cremallera, en municipis on es presentin llistes cremallera hi haurà una major presència de dones en les candidatures.

Tot i que les llistes cremallera poden arribar a ser una bona eina per a garantir la representació descriptiva de les dones, la presència d'aquestes en les eleccions locals al Baix Llobregat no supera el 6% del total de les llistes. Respecte a les anteriors eleccions han augmentat, tot i que discretament.

Evolució de les llistes cremallera en les eleccions locals Baix Llobregat

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Les llistes cremallera parcials (aquelles que compleixen el criteri de llista cremallera en el primer tram, primers 5 llocs) suposen el 12% del total de les llistes d'aquestes eleccions. L'increment d'aquestes llistes ha estat constant i de manera més creixent que en les llistes de cremallera total.

Així, s'espera que en les properes eleccions (si segueix la tendència anterior) continuïn augmentant les llistes cremallera total i parcials.

PSC, les noves formacions, ICV-EUiA i ERC-AM amb 4, 3, 2 i 1 llistes cremallera totals són les formacions polítiques amb llistes de cremallera totals al Baix Llobregat.

Llistes cremallera totals i parcials segons formacions polítiques i municipis. Baix Llobregat 2015.

Abdera	Formacions municipalistes (1) i noves formacions (1)
Begues	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP)
Castelldefels	Noves formacions (Canviem, podem)
Castellví de Rosanes	Formacions municipalistes (1)
Collbató	Formacions municipalistes (1)
Corbera de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP)
Cornellà de Llobregat	Noves formacions (Canviem, podem)
Esparreguera	Esquerra Republicana de Catalunya (ERC-AM) i Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP)
Esplugues de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP) i Noves formacions (Canviem, podem)
Gavà	Candidatura d'Unitat Popular (CUP)
Martorell	Iniciativa Catalunya Verds- EUiA (ICV-EUiA-E)
	Convergència i Unió (CiU) i altres formacions (1)
Molins de Rei	Partit Popular (PP); Esquerra Republicana de Catalunya (ERC-AM); formacions municipalistes; noves formacions i Candidatura d'Unitat Popular (CUP)
Olesa de Montserrat	Iniciativa Catalunya Verds- EUiA (ICV-EUiA-E)
Pallejà	Esquerra Republicana de Catalunya (ERC-AM)
Palma de Cervelló, la	Convergència i Unió (CiU)
Papiol, el	Formacions municipalistes (1)
	Convergència i Unió (CiU) i altres formacions
Sant Andreu de la Barca	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP) i Noves formacions (Canviem, podem)
Sant Boi de Llobregat	Esquerra Republicana de Catalunya (ERC-AM)
Sant Esteve Sesrovires	Esquerra Republicana de Catalunya (ERC-AM)
Sant Feliu de Llobregat	Iniciativa Catalunya Verds- EUiA (ICV-EUiA-E) i formacions municipalistes
Sant Joan Despí	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP)
Sant Vicenç dels Horts	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP) i Iniciativa per Catalunya Verds-EUiA (ICV-EUiA-E)
Santa Coloma de Cervelló	Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-CP)
Vallirana	Noves formacions (Canviem, podem...)
Viladecans	Convergència i Unió (CiU)

Llistes cremallera parcials 29

Llistes cremallera totals 14

4.5 La representació de les dones en els llocs segurs

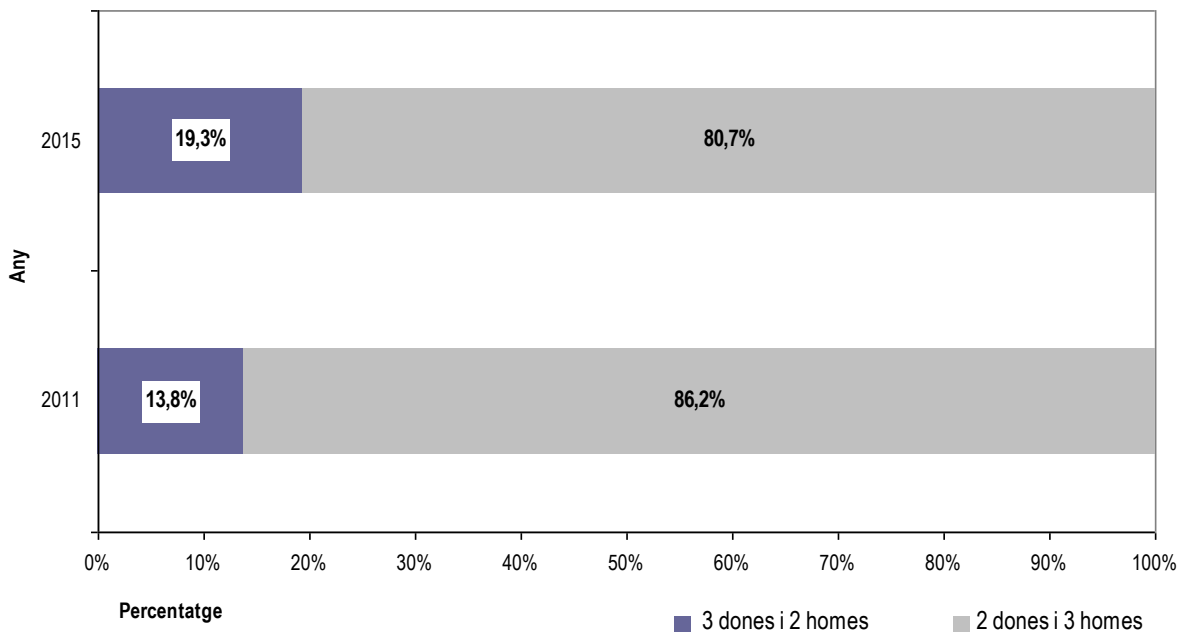
Si les llistes cremallera són una bona eina per a reduir la masculinització dels consistoris, garantir la presència de les dones en els llocs segurs (aquells que tenen una major possibilitat d'accés als consistoris) també.

La LOREG obliga la presència mínima del 40% de les dones en els trams de 5 de les llistes electorals. A continuació, s'estudiarà com es componen els 5 primers llocs de les candidatures en aquestes eleccions locals.

El 83% de les candidatures es componen per 2 dones i 3 homes en el primer tram de les candidatures, aquest percentatge ha augmentat en 2 punts respecte les anteriors eleccions locals, és a dir, ha disminuït el pes de les dones en el primer tram de les llistes electorals.

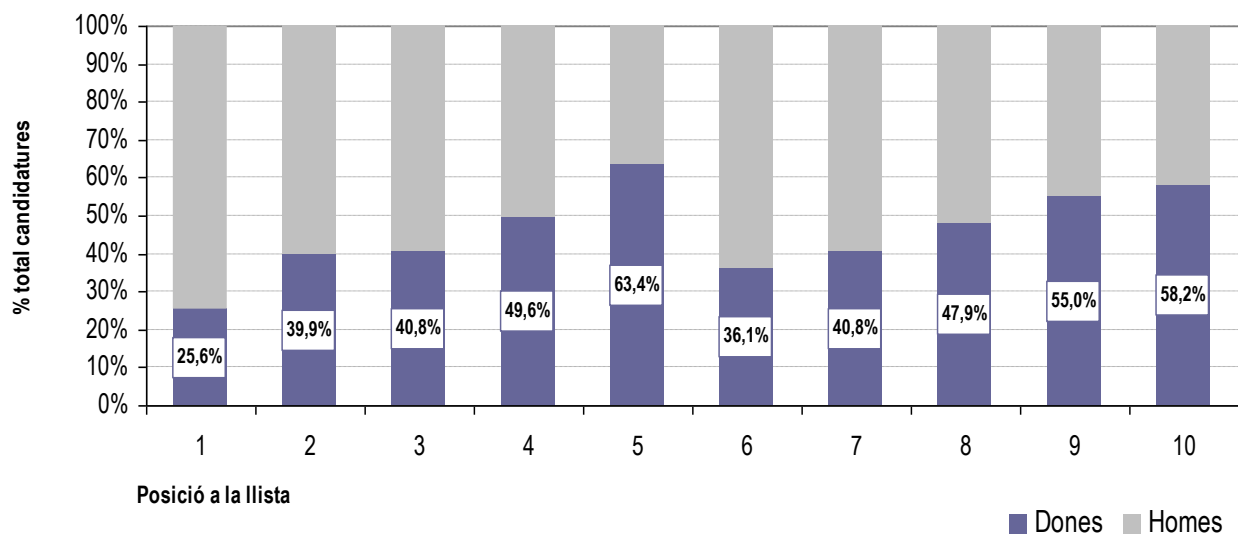
El lloc que ocupen les dones en les llistes electorals reflecteix el compliment estricte de la llei, en cada tram de 5 de la llista cap sexe pot superar el 60% de presència, i les desigualtats encara són evidents, ja que la presència de dones és superior en les darreres posicions de cada tram.

Composició dels cinc primers llocs de les llistes electorals dels partits amb representació comarcal. Baix Llobregat, 2011 i 2015

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (26/04/2011 i 28/04/2015)

Percentatge de dones a cada lloc de la llista. Mitjana de totes les candidatures i tots els municipis. Baix Llobregat 2015.

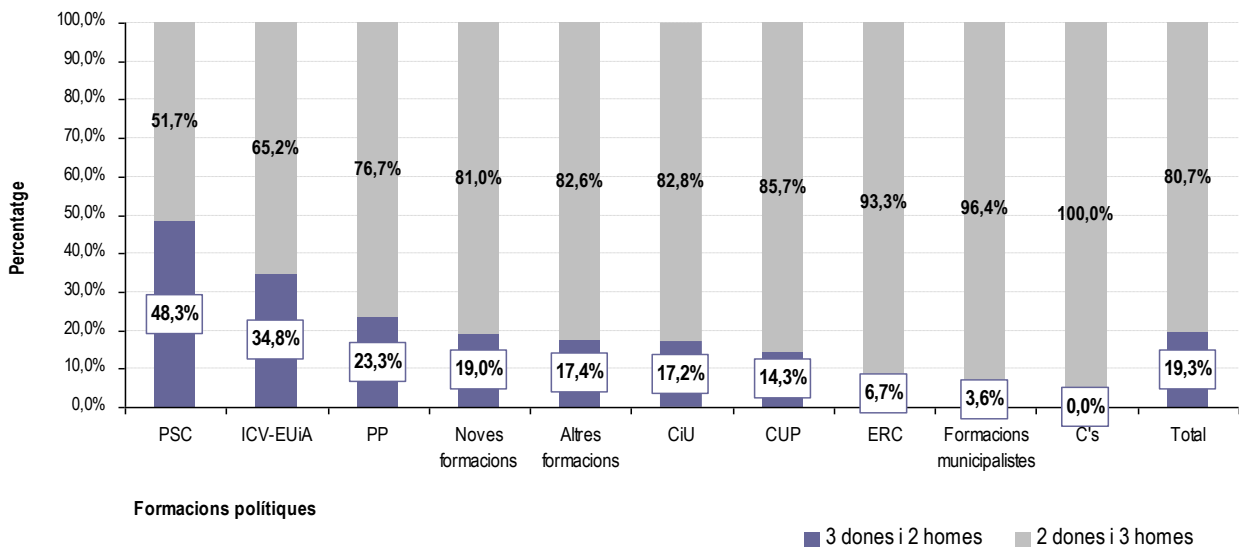

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (28/04/2015)

Per formacions polítiques, el PSC és el que presenta un major percentatge de candidatures amb 3 dones i 2 homes en el primer tram de les llistes (48% del total de les seves candidatures). Les altres formacions amb major presència de dones en el primer tram de la llista són ICV-EUiA (35%) i PP (23%). Ciutadans, amb cap candidatura amb 3 dones i 2 homes en el primer tram de la llista, les formacions municipalistes (4%) i ERC-AM (7%) són les formacions amb menor nombre de candidatures amb més dones en el primer tram de les llistes.

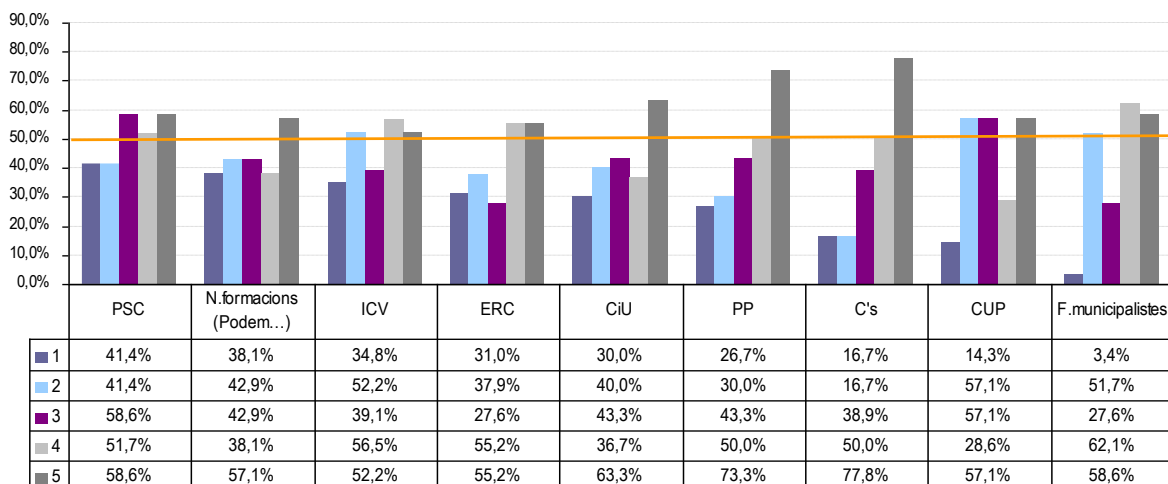
Ciutadans, PP i CiU són les formacions amb major percentatge de dones en el número 5 de les llistes electorals. Cap formació política té més dones que homes encapçalant la llista, només la CUP i ICV tenen més dones que homes en el número 2 de la llista (57% i 52% del total respectivament).

Distribució de llistes electorals segons la formació política i la seva composició a les cinc primeres posicions de la llista. Baix Llobregat, 2015

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (28/04/2015)

Percentatge de dones segons la posició que ocupen a les llistes electorals de les seves formacions, Baix Llobregat, 2015

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (28/04/2015)

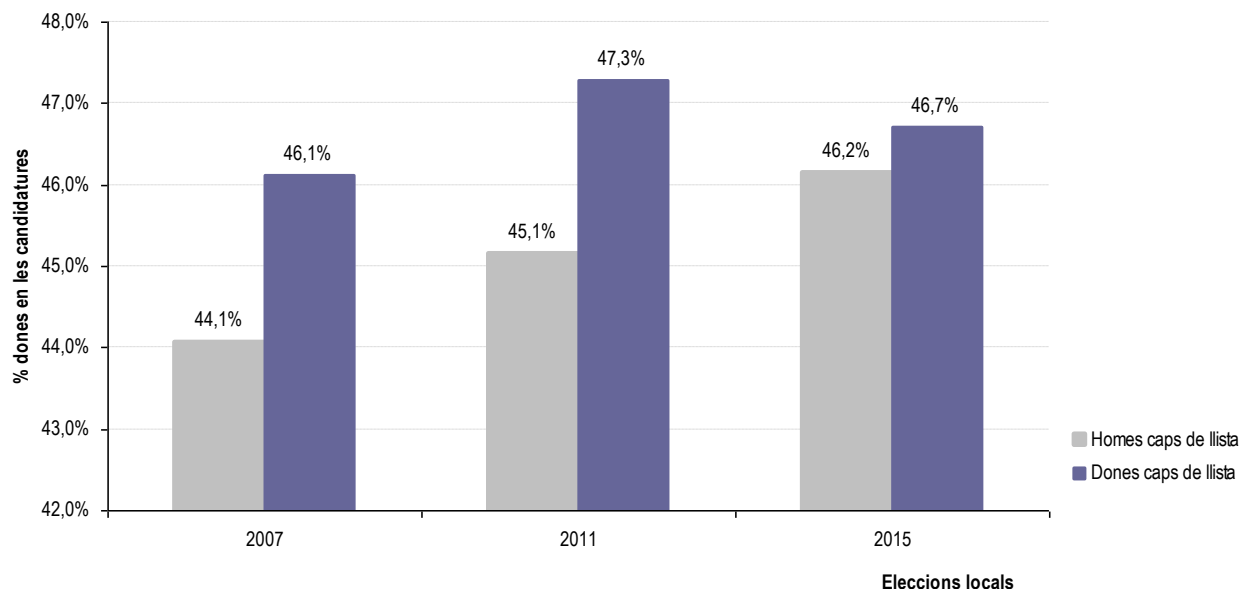

4.6 La representació de les dones segons si és home o dona qui encapçala la llista

Completant l'anàlisi anterior s'ha volgut analitzar com influeix, en la composició de la llista, qui encapçala la llista electoral.

A nivell general, el percentatge de dones en les candidatures encapçalades per dones és superior al dels homes. Tot i amb això, mentre que en les eleccions anteriors, la diferència segons qui encapçalava l'home o dona era remarcable (de 2 punts percentuals) en aquestes eleccions, la presència de dones en les llistes encapçalades per homes augmenta i en les llistes encapçalades per dones disminueix.

Percentatge de dones en les candidatures segons sexe del cap de llista.

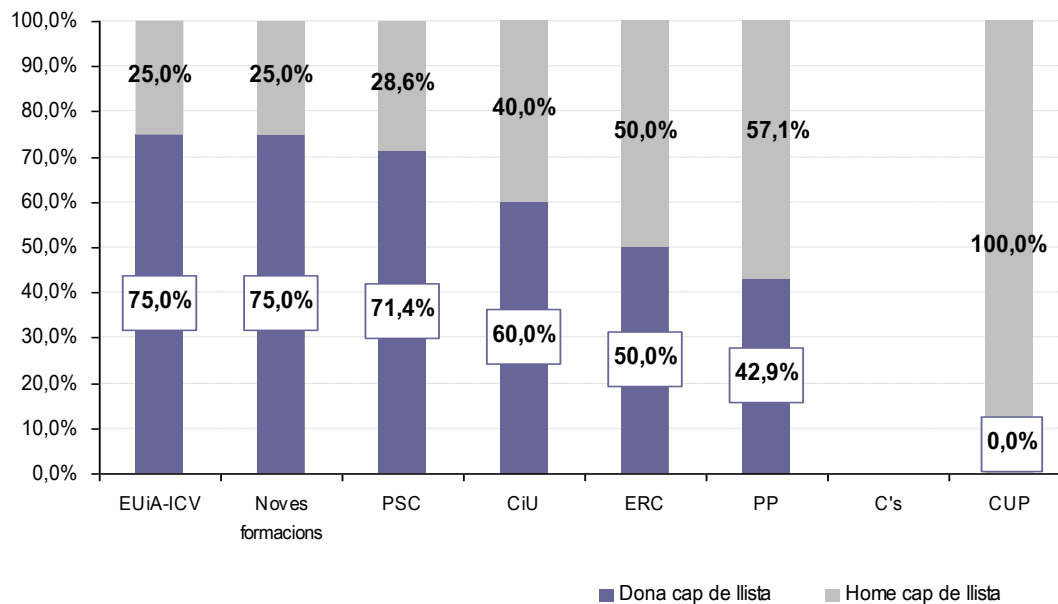

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (01/05/2007, 26/04/2011 i 28/04/2015)

Les candidatures amb 3 dones i 2 dones en el primer tram de la llista són encapçalades majoritàriament per dones. El 75% de les llistes d'ICV-EUiA i noves formacions amb 3 dones en el primer tram són encapçalades per dones. Només 2 formacions (CUP i PP) amb llistes de 3 dones en el primer tram tenen un percentatge inferior al 50% de llistes encapçalades per dones.

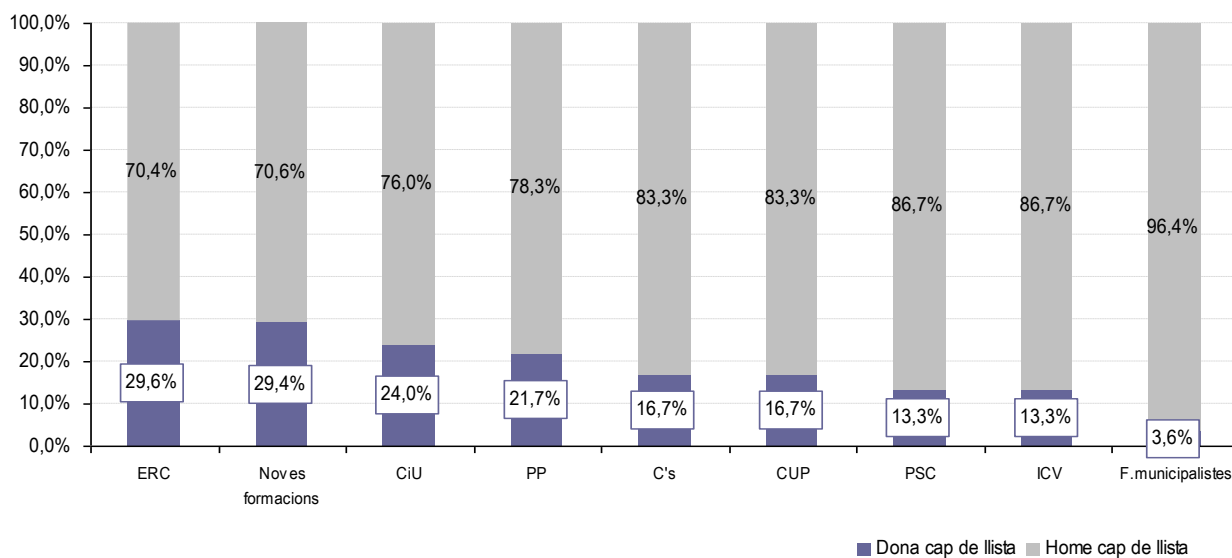
En canvi, les candidatures amb 2 dones i 3 homes en el primer tram de la llista són majoritàriament encapçalades per homes. ERC (30% d'aquestes llistes són encapçalades per dones) i noves formacions (29% de les seves llistes encapçalades per dones) són les candidatures amb major presència de dones caps de llista.

Percentatge de llistes amb 3 dones i 2 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2015.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (28/04/2015)

Percentatge de llistes amb 2 dones i 3 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2015.

Font: OC-BL a partir de les dades de les Juntes electorals de Zona, publicades al BOPB (28/04/2015)

5. Contrast d'hipòtesis i valoracions

HIPÒTESIS

CONTRAST

D1. Composició de llistes electorals.

H1. La llei afavoreix la presència de les dones en les llistes electorals

La llei d'igualtat garanteix un mínim del 40% de dones. En el 2015 la presència de dones és superior a la de les anteriors eleccions locals, tot i amb això, el percentatge dones (46,3%) no supera el 50%.

D2. Caps de llista

H2. Tot i amb això, en els primers llocs de les llistes predominaran els homes

Els homes encapçalen més les llistes electorals que les dones (74% del total de les candidatures). Tot i que respecte el 2011 ha augmentat el percentatge de dones com caps de llista, no es supera el percentatge del 2007 (26%).

H3. La presència de dones en la candidatura serà major si qui encapçala la llista és una dona.

Hi ha més dones en les candidatures encapçalades per dones que en les d'homes, tot i amb això ha anat reduint-se aquesta diferència en cada una de les convocatòries electorals.

D3. Repetició/rotació en les llistes electorals.

H4. Els caps de llista homes repetiran més que els caps de llista dones.

El 37% de les candidatures van repetir el cap de llista home, el 13% de les candidatures van repetir el cap de llista dona.

H5. En cas de rotació, hi haurà un major percentatge de rotació home-home; dona-home que home-dona o dona-dona.

El major percentatge de rotació dels caps de llista es concentren en les rotacions home-home (en un 27% del total de candidatures).

D4. Llistes cremallera

H6. La consolidació de la llei d'igualtat amb la subseqüent creixent presència de dones en les llistes electorals, hauria d'empènyer cap a altres eines d'igualtat com ara les llistes cremallera.

Des de 2007 el pes de les llistes cremallera totals i parcials ha anat augmentant de manera progressiva.

D5. Formacions polítiques

H7. Les formacions polítiques que amb anterioritat han adaptat quotes voluntàries seran les que més presència de dones tindran en les llistes electorals.

El PSC i ICV són les formacions que presenten més dones en les candidatures, més candidatures encapçalades per dones, més candidatures amb llistes cremallera totals i més candidatures amb 3 dones i 2 homes en el primer tram de les llistes.

H8. La tradició conservadora o progressista podrà influir en la major o menor presència de dones.

Amb les dades disponibles no es pot afirmar que les tradicions conservadores o progressistes influeixin en la major o menor presència de dones.

H9. S'espera que les noves formacions tinguin una major presència de dones.

Les noves formacions estan entre les formacions polítiques que tenen major presència de dones en les candidatures, major nombre de dones que encapçalen les llistes i que presenten més llistes de cremallera total

D6. Dimensió municipal

H10. En els municipis de major grandària hi haurà major presència de dones en les llistes.

Tot i que lleugerament, la presència de dones en les candidatures és major en els municipis petits que en els grans.

H11. En els municipis de menor grandària hi haurà més incentius per a que els homes es situïn en els primers llocs de la candidatura.

En canvi, la presència de dones que encapçalen les candidatures és major en els municipis grans que en els petits. En els municipis petits el percentatge de dones de caps de llista en aquestes eleccions és el menor des de l'aplicació de la llei.

6. Metodologia

Totes les dades utilitzades en el present informe s'han extret de les llistes electorals publicades per les Juntes electorals de zona a través del Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (BOPB). Les dades referents als comicis de 2007 es poden trobar al BOPB publicat l'1 de maig de 2007; les de 2011 al BOPB de 26 d'abril de 2011 i les de 2015 al BOPB de 27 de maig de 2015.

Els resultats s'han agrupat segons formacions polítiques i grandària dels municipis. Les formacions polítiques s'han agrupat de tal manera que faciliti la comparació territorial i temporal. Així,

Partit Popular (PP)	Candidatures de PP (o marques municipals aprovades per PP)
Convergència i Unió (CiU)	Candidatures de CiU (o marques municipals aprovades per CiU)
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)	Candidatures d'ERC (o marques municipals aprovades per ERC)
Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC)	Candidatures de PSC (o marques municipals aprovades per PSC)
Formacions municipalistes	Totes aquelles candidatures exclusives dels municipis
Noves formacions (CANVIEM, PODEM...)	Aquelles candidatures que corresponen a formacions polítiques que es presenten per primera vegada a unes eleccions municipals i que són d'àmbit supramunicipal
Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa	Candidatures d'ICV (o marques municipals aprovades per ICV-EUiA)
Ciutadans-Partit de la Ciutadania	Candidatures de C's (o marques municipals aprovades per C's)
Candidatura d'Unitat Popular	Candidatures de CUP (o marques municipals aprovades per la CUP)
Altres formacions	Aquelles candidatures que no corresponen a les anteriors agrupacions

L'agrupació de municipis s'ha realitzat segons grandària: municipis menors de 20.000 habitants i municipis majors de 20.000 habitants. La distribució segons grandària

Municipis de 20.000 o menys habitants	Municipis de més de 20.000 habitants
Abrera	Castelldefels
Begues	Cornellà de Llobregat
Castellví de Rosanes	Esparreguera
Cervelló	Esplugues de Llobregat
Collbató	Gavà
Corbera de Llobregat	Martorell
Pallejà	Molins de Rei
Palma de Cervelló, la	Olesa de Montserrat
Papiol, el	Prat de Llobregat, el
Sant Climent de Llobregat	Sant Andreu de la Barca
Sant Esteve Sesrovires	Sant Boi de Llobregat
Sant Just Desvern	Sant Feliu de Llobregat
Santa Coloma de Cervelló	Sant Joan Despí
Torrelles de Llobregat	Sant Vicenç dels Horts
Vallirana	Viladecans

Enllaços normativa electoral:

LOREG, ART 44bis per tal d'aconseguir la igualtat entre homes i dones
(adaptació de la Llei Orgànica de Règim Electoral General a l'aprovació de la Llei per a la igualtat efectiva entre homes i dones)

http://www.juntaelectoralcentral.es/portal/page/portal/JuntaElectoralCentral/Ley%20Org%C3%A1nica%20del%20R%C3%A9gimen%20Electoral%20General?_piref53_9636063_53_9634063_9634063.next_page=/jec/ContenidoLeyRegimenElectoral&idContenido=49496&idLeyJunta=1&idLeyModificacion=19

http://www.juntaelectoralcentral.es/jelect/normativa/LOREG_08-09-2011.pdf

7. Glossari de conceptes

Igualtat efectiva:

El ple reconeixement de la igualtat formal davant la llei, tot i haver comportat, sens dubte, un pas decisiu, ha resultat insuficient. La violència de gènere, la discriminació salarial, la discriminació en les pensions de viduïtat, el fet que hi hagi més desocupació femenina, l'encara escassa presència de les dones en llocs de responsabilitat política, social, cultural i econòmica, o els problemes de conciliació entre la vida personal, laboral i familiar, demostren que la igualtat plena, efectiva, entre dones i homes, avui encara és una tasca pendent que necessita nous instruments jurídics. És necessària, efectivament, una acció normativa dirigida a combatre totes les manifestacions encara subsistents de discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe, i a promoure la igualtat real entre dones i homes, amb remoció dels obstacles i estereotips socials que impedeixen assolir-la. Aquesta exigència deriva del nostre ordenament constitucional i integra un dret genuí de les dones, però alhora és un element

d'enriquiment de la mateixa societat espanyola, que ha de contribuir al desenvolupament econòmic i a l'augment de l'ocupació.

Aplicació de la igualtat efectiva a la LOREG. S'estableix que les candidatures han d'estar formades per un mínim d'un 40% de persones d'un mateix sexe, de manera que aquest criteri s'ha de complir en cada tram de cinc persones, o el que és el mateix, que com a mínim 2 persones en cada tram de 5 han de ser homes o dones.

Font: Extracte de l'Exposició de motius de la LO 3/2007.

Representació descriptiva:

Es parla de representació descriptiva quan els representants (les candidatures) s'assemblen als representats (electors). La LO 3/2007 i la modificació subsegüent de la LOREG, persegueix en un primer terme, aconseguir aquesta representació descriptiva.

Font: cerclegerrymandering.cat, Sílvia Claveria.

Representació substantiva:

És la congruència entre l'acció dels representants i els interessos dels representats. El que la literatura de gènere ha traduït com que les dones representants tendiran a tenir més en compte els interessos de les dones que els que ho fan homes representants.

Font: cerclegerrymandering.cat, Sílvia Claveria.

Representació simbòlica:

Es relaciona amb la idea de fins a quin punt els representats se senten efectivament representats (és a dir, el valor simbòlic que juguen els representants en relació als representats).

Font: cerclegerrymandering.cat, Sílvia Claveria.

Junta Electoral de Zona:

Organismes locals independents que representen a l'administració electoral encarregats de vetllar per la legalitat en tots els processos electorals. S'encarreguen de proclamar les candidatures, distribuir els espais gratuïts de propaganda electoral, controlar la veracitat dels sondeigs i enquestes, realitzar l'escrutini general i proclamar els candidats electes.

Font: portalelectoral.es

Llistes cremallera:

Llistes de cremallera total: Alternança d'homes i dones en les llistes electorals de principi a fi.

Llistes de cremallera parcial: Alternança d'homes i dones en el primer tram (5 primers llocs de la llista).

8. Recomanacions bibliogràfiques

Santana, Andrés; Coller, Xavier y Aguilar, Susana (2015). «Las parlamentarias regionales en España: masa crítica, experiencia parlamentaria e influencia política». *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 149: 111-130.

Aquest treball analitza l'evolució de la proporció de dones en els parlaments regionals espanyols per a veure de quina manera un cop arribat a la representació del 30% de parlamentàries, aquest líndar es supera o es disminueix. Es contrasten 2 hipòtesis: (1) l'experiència parlamentària redueix les diferències de gènere alhora d'aconseguir un escó i (2) les dones són relegades a llocs d'escassa influència en els legislatius.

<http://dx.doi.org/10.5477/cis/reis.149.111>

Matthews, Neil. **Candidate selection in Northern Ireland: A cold house for women?** London School of Economics and Political Science

Article que analitza perquè les quotes i la normativa que empeny a incrementar la participació de les dones a Irlanda del Nord no ha estat exitosa. La principal raó: la cultura política interna de cada una de les formacions polítiques.

http://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/candidate-selection-in-northern-ireland-a-cold-house-for-women/?utm_content=buffer7d46e&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer

Clavería, Silvia (2014). **La baja representación de mujeres en los gobiernos: factores explicativos y ¿una solución?**. Politikon.

Article que analitza els factors explicatius de la baixa representació de dones en els governs i que proposa altres mesures per incrementar-la.

<http://politikon.es/2014/11/18/baja-representacion-mujeres-politica/>

Verge, Tània (2011). **Quotes de gènere i reclutament polític. Una anàlisi dels partits polítics catalans.** Fundació Josep Irla.

L'aplicació de quotes de gènere en la composició de les candidatures electorals s'ha convertit en un fenomen global, sobretot en les últimes dues dècades. Malgrat que s'ha demostrat la seva efectivitat en l'augment de la presència de les dones a les institucions polítiques, la seva introducció no està exempta de controvèrsia. L'estudi se centra en les prediccions relatives als processos de selecció de candidatures i als perfils de les persones candidates. D'una banda, l'anàlisi dels processos de reclutament posa a prova les prediccions que sostenen que els partits tenen dificultats per trobar un número suficient de dones disposades a ser candidates i que les quotes generen un sostre de vidre per a les pròpies dones. D'altra banda, l'exploració dels perfils té com a objectiu avaluar si les prediccions sobre la inferior qualificació de les noves candidates i sobre la major dependència vers les persones que varen reclutar-les troba suport empíric.

<http://www.irla.cat/documentos/quotes-de-genero.pdf>

Rodon, Toni (2012). **Cap a la igualtat? L'efectivitat de les quotes de gènere.** Blocs diari Ara.

Recorregut pels diferents estudis que analitzen l'efectivitat de les quotes de gènere en la política. A nivell global, troba que aquells països que han practicat algun tipus de quota, la probabilitat que una dona governi és cinc vegades més alta.

<http://blogspersonals.ara.cat/elpatidescobert/2012/07/05/cap-a-la-igualtat-lefectivitat-de-les-quotes-de-genere/>

Simón, Pablo (2015). **Por qué las listas cremallera marcan la diferencia.** Politikon.

Article que analitza primerament les diferents eines per aconseguir la igualtat efectiva a la política i posteriorment es centra en les llistes cremallera com a mecanisme més efectiu per a garantir la igualtat.

<http://politikon.es/2015/03/04/por-que-las-listas-cremallera-marcan-la-diferencia/>

(2015) **Gobiernos masculinos, ¿gobiernos sexistas?** Politikon.

Article que aprofita la composició del darrer govern grec per a reflexionar entorn l'efecte de la presència majoritària masculina en la política en la representació substantiva.

<http://politikon.es/dropcoin2/>

Amb la col·laboració de:

